נא: רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

עד כאן. האי ולא יזבחו בפרשת שחוטי חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר בקדשים שהקדישם בשעת איסור הבמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת איסור הבמות: **שהרי עונשן אמור.** שגילה לך הענין את עונשן שהן כרת: **מכאן ואילך.** האי ולא יזבחו עוד: **בשעת היתר.** קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת במה לא יקריבום עוד בבמה לגבוה שנאמר את זבחיהם זבחים העומדים קודם לכן שהתירתי בבמה לגבוה בשעת איסור הבמות כזובח על פני השדה לעבודת כוכבים: **זו מלוה עשה.** כאילו שהוקדשו קודם הקמת המשכן והקריבן אחרי כן בבמה שעובר בעשה: **יכול יהא עונש כרת.** כאילו הקדישן בשעת איסור והקריבן דעונש בהן כרת לעיל: **ואם לא.** עשה ולא תעשה: **ואין אחרת להם.** כרת. אלמא לאחרת שוחטי חוץ קדשים שהוקדשו בשעת היתר הבמות אתא ואחרת מרקולים מגלן: **קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד.** (ב) והאי עוד לא איצטריך שדי אוהרה אתרוייהו ותחשביה תרי לאו: **מתני' מלא כראשון.** של מרקולים מעות כסות וכלים מותרין שאינן של נוי כדמפרש בגמרא: **גמ' עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם.** משמע שהיו מקריבין עץ ואבן וכסף וזהב וקרי ליה קרא שקולים אלמא כל מה דמקריבין קמיה מיתסר: **וכסות אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב עליהם.** אבל עץ ואבן לא כתיב: **הא לילד עמהן דומיא דעליהן מה עליהן דבר של נוי אסור.** דהא כסף וזהב הוא אף עמהן דכתיב עץ ואבן אם של נוי הוא אסור ואם לאו מותר. ולקמן פריך הא מעות דבר של נוי הוא: **כל** (ג) **שעמהם.** דהא כתיב נמי עץ ואבן וסתם עץ ואבן לאו דגוי ניהו: **א"כ לא יאמר עליהם.** כוליה קרא לא איצטריך דהשתא מה שעמהן דשקולים ניהו ואסירי שעליהן מיבעיא לך. לשון אחר כל שעמהן דאשר ביבמות הוא: **מעות דבר של נוי הוא.** ואמאי קתני מתני' דמותר: **מקופלת.** מכופלת פלייט"א בלע"ז: **דסחיפא לה מסכילתא אריסיה.** כפויה לו גניבא אריסיה ואינה עשויה כמין כובע אלא כלי אריזן ובלשון כנען מקדו"ן ונותנין בו מים כדאמרינן (סנה דף ע:) מסיכלא משי כולה שמכסכסין בו בגדים ורוחצין בו ידיהן: **קלקלין.** מחילה היא פרוסה לפני עבודת כוכבים וקלקלין הוא כיעוי של קלעים: **אפי' מים ומלח.** דלא לגוי הוא כיון דכעין פנים ניעבו הוה תקרובת: **חוץ לקלקלין.** לאו משום תקרובת אתיה: **הלכך של נוי אסור.** דנפקא מאשר עמהן: **שאינו של נוי מותר.** ואפי' הוא כעין פנים דהא חוץ לקלקלין לא מנמי תקרובת: **אין קלקלין.** אין תורת קלקלין לא לפעול ולא למרקולים: **למאי.** הלכתא אין לו קלקלין: **אי נימא.** דלא מיתסר דבר שאין של נוי לפנים מקלקלין דידיה כאלו עבודת כוכבים: **השתא פעורי מפערין קמיה.** מתרחין לפניו: **אפי' חוץ כפנים דמי ומיתסר.** שהרי כל עבודתו דרך זיון וקלקלין הוי לגיעות ולכבוד הלכך לא שייכי ביה ולא מפסקי: **מתני' נהנין ממנה שלא בעובה.** שלא יעלו שכר לכומריה דאין הקדש לעבודת כוכבים כדאמרן בפ' כל הצלמים (לעיל דף מד:): **גמ' עובדיה.** עובדי כוכבים העובדין אותה לא מיכפת לן אי יהכינן להו (ד) שאר טובת הנאה פומתא: **כ"ש אריסא.** דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור נאת שכר: **כללים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר.** ולקמן פריך הא מקומות כתיב: **מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים.** ולקמן (נב.) פריך הא כללים אוקימתה עבודת כוכבים מגלן דעד שתיעבד: **חילוף הדברים.** ולקמן (שם) מפרש טעמא: **אם אלהיהם.** אם אלהיהם בההוא קרא כתיב: מקיש

עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי [א]עונשן אמור שנאמר [ו]ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' עונש שמענו אזהרה מנין ת"ל [ב]פן תעלה עולותיך וכדר' אבין א"ר [ג]אילא [ד]דאמר ר' אבין א"ר אילא כל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלא תעשה מכאן ואילך הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנאמר [ז]למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים שהתרתי לך כבר על פני השדה מלמד שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה והביאום לה' זו מצות עשה ומצות לא תעשה מנין ת"ל [ח]ולא יזבחו עוד את זבחיהם יכול יהא ענוש כרת ת"ל [ט]חקת עולם תהיה זאת להם ולא אחרת להם אמר רבא קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד: **מתני'** [י]מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמנים וסלתות [יא]וכל דבר שביוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור: **גמ'** מנהני מילי א"ר חייא בר יוסף א"ר אושעיא כתוב אחד אומר [יב]ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם וכתוב אחד אומר [יג]לא תחמוד כסף וזהב עליהם הא כיצד עמהם דומיא דעליהם מה עליהם [יד]דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר אף עמהם דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ואימא עליהם דומיא דעמהם מה עמהם כל מה שעמהם אף עליהם כל (טו) שעליהם א"כ לא יאמר עליהם מעות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' יאנאי [טז]בכים קשור ותלוי לו בצוארו כסות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' יאנאי [יז]בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו כלי דבר של נוי הוא אמר רב פפא [יח]דסחיפא ליה משכילתא אריסיה אמר רב אסי בר חייא [יט]כל שהוא לפנים מן הקלקלין אפי' מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר א"ר יוסי בר חנינא [כ]נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים למאי אילימא דאפי' פנים כחוץ דמי ושרי השתא פעורי מפערין קמיה מים ומלח לא מקרבין ליה אלא [כא]אפי' חוץ כבפנים דמי ואסור: **מתני'** [כב]עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה ושל אחרים נהנין מהן (בין)[כג] בטובה (ובין)[כד] שלא בטובה [כה]עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד: **גמ'** אמר אביי בטובה בטובת כומרין שלא בטובה בטובת כומרין לאפוקי טובת עובדיה דשרי איכא דמתני לה אסיפא [כו]היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה אמר אביי בטובה בטובת אחרים שלא בטובה שלא בטובת כומרין מאן דמתני אסיפא כ"ש ארישא ומאן דמתני ארישא אבל אסיפא כיון דאיכא אחרים בהדה אפי' בטובת כומרין נמי שפיר דמי: עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד: מתני' מני ר"ע היא דתניא [כז]אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר יכול עשאום ולא גמרום גמרום ולא הביאום הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורים ת"ל אשר עבדו שם הגוים [כח]שאין אסורין עד שיעבדו מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר' ישמעאל [כט]ר"ע אומר חילוף הדברים עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד אמר מר בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הא מקומות כתיב אם אינו ענין למקומות דלא מיתסרי דכתיב [ל]אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם

תנהו

עין משפט
נר מצוה

בט א מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הלכ' כ סמג עשין קפט:
יז ב מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הל' טז סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ז:
יח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
יט ד ה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
כ ח ט מיי' שם הלכ' טו טח טוש"ע שם סעיף ה:
כא י מיי' שם הלכ' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:
כב כ מיי' שם הלכ' ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלט סעיף ח:
כג ל מיי' שם הלכ' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' קמג סעיף ג:

רבינו חננאל

ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו' עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ (שנאמר) שהרי כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכתיב ונכרת. עונש שמענו. אזהרה מנין שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום. וקר"ל דס"מ שנא' בו (השמר פן ואל) אינו אלא בלא תעשה. מיכן והילך הכתוב מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בחוץ בשעת איסור הבמות שנאמר למען יביאו בני ישראל את זבחיהם שהיו מותרין להן. על פני השדה. מלמד שכל הזובח בבמה כאילו זובח לשדה. והביאום לה' זו מצות עשה. מצות לא תעשה מנין ת"ל ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלא שדים כדכתיב ושעירים ירקדו שם. אשר הם זונים אחריהם לדבות שאר עבודת כוכבים. חקת עולם. לבית עולמים. תהיה בזמן הזה. זאת להם ואין חייבין עליהן כרת. לדורותם שנוהג הדבר לדורות: ופריך רבא קרי ביה ולא יזבחו אוהרה כמו שאמרנו. וקרי ביה ולא עוד לרבות אפילו שלא כדרכן: **מתני'** מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין. מנא לן דכתיב בהאי קרא ותראו את שקוציהם (וגו') כסף וזהב אשר עמהם וכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהם. וכתיב ולקחת לך). הא כיצד עליהם דומיא דעמהם (ו), מה עמהם לגוי הוא דאסור. אף עליהם דבר של גוי הוא ראסור. ודחינן אדרבה עמהם דומיא דעליהם מה עליהם כל מה שעליהם אף עמהם כל מה שעמהם. ופרקינן אם כן לא יאמר עמהם למה נאמר עמהם. לומר דבר שהוא עמה לגוי הוא שאסור. ואוקימנא למתני' דקתני מעות. כסיס קשור ותלוי לה בצוארה של עבודת כוכבים. כסות בטלית מקופלת ומונחת לה על ראשה. כלים כגון ספל ומשיכלה וכיוצא בהן שבראשה. שאלו כולן אינם עושים לגוי. ואסיקנא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין. פירוש החדר שהיא נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין הן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לגוי עבודת כוכבים אסור בהנאה. ושאינו לגוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר' יוסי בר' חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים אלא אפילו חוצה לו כלפנים דמי והכל אסור. פרכילי ענבים ועטרות של שבולים. פי' קרוביין לביכורים יינות שמנים וסלתות וכל דבר שביוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה. ואוקמה אביי שלא בטובה כומרים. היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובה הכומרים ושלא בטובת הכומרים. פירוש בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: **איתמא** עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. ושל ישראל עד שתעבד. מתניתין מני ר' עקיבא היא. דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם. ושל ישראל מיד. דכתי ר' ישמעאל מדכתיב (את) תשאתכם אשר עשיתם את העגל. משמעת עשיה נאסרה עלי

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל מילמעלה], (ב) מכות יג: וסחים קו. מנחות לי: לט: עירובין לו. סוטה ה. סנהדרין ד. לו., (ג) [נר' פירושו כרש"י דעירובין ה. ד"ה והא"ר נחמן], (ד) לעיל מד., (ה) רש"ל מ"ז ול"ל נהנין מהן בטובה ושלא בטובה, (ו) [לעיל יט:], (ז) [שם חולין ח:].

תורה אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליי' לפני משכן ייי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
2. השמר לך פן תעלה עלותיך בכל מקום אשר תראה: דברים יב יג
3. למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים על פני השדה והביאם ליי' אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי שלמים ליי' אותם: ויקרא יז ה
4. ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם: ויקרא יז ז
5. ותראו את שקציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם: דברים כט טז
6. פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת יי אלהיך הוא: דברים ז כה
7. אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן: דברים יב ב

הגהות הב"ח

(א) נמ' כל מה שעליהם פ"ב: (ב) רש"י ד"ה קרי ביה וכו' דהאי עוד: (ג) ד"ה כל מה שעמהם: (ד) ד"ה עובדיה וכו' יהכינן להו שכר מוצה: (ה) תוס' ד"ה אפילו וכו' אפילו כללי מלא נ"ל: (ו) בא"ד משום לא תחמוד כסף חכב דא"כ קשה נמי פעור דקאמר מון:

לעזי רש"י

פלייד"א. מקופל.
אקדירן [אוקדי"ן]. דלי.

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מתמיתינו, מנהג מרבותינו (שרובין ה.). שלא בטובה. שלא יחזיק טובה לומרים, יכהנלה לא מיתסר דלמאמרינן אין הקדש לעבודת כוכבים עד שיקריב לפניו בתקרובת (לעיל מד.). עד שיעבדו. עד שישתמשו בהן לעבודת כוכבים (לעיל יט.). חולין ה.). ושל ישראל. שעשה ישראל לגרמי למוכרה לעבוד כוכבים (לעיל יט.).

תוספות אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליי' לפני משכן ייי דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: ויקרא יז ד
2. השמר לך פן תעלה עלותיך בכל מקום אשר תראה: דברים יב יג
3. למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם אשר הם זובחים על פני השדה והביאם ליי' אל פתח אהל מועד אל הכהן וזבחו זבחי שלמים ליי' אותם: ויקרא יז ה
4. ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה זאת להם לדרתם: ויקרא יז ז
5. ותראו את שקציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם: דברים כט טז
6. פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת יי אלהיך הוא: דברים ז כה
7. אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן: דברים יב ב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com